

همه به کار کودکان توجه می‌کنند اما کم‌تر به مساله کار زنان در خیابان توجه می‌شود

12 دی 1401

زنان و کودکان هر دو قربانی کار غیر رسمی هستند که در خیابان شکل می‌گیرد و به نوع تکدی‌گری محسوب می‌شود. آنان با استقرار در خیابان، با دود کردن اسپند، شیشه‌شویی در دست، دستمال‌ها و گل‌ها و... به سراغ ماشین‌های متوقف در چهارراه‌ها می‌آیند و درصدد دستیابی به کمک‌هایی هستند که از سوی ماشین‌های عبوری به آنها می‌شود، ساعت‌های زیادی را در شب و روز در آن جا می‌مانند. برخی از آنان همچنین در خیابان با پهن کردن بساط کوچکی که نمی‌توان نامش را دستفروشی گذاشت درصدد فروش وسایل محدود و شاید کمتر قابل استفاده هستند. بسیاری از آنان در کنار کودکان قرار دارند. تصویری که امروز خیابان را به نوعی در خود تعریف کرده، حضور زنان و کودکانی است که تا پاسی از شب در جهت کاری غیرمعمول قرار دارند.

این زنان که عموماً مادرانی هستند که در جهت تامین معاش خانواده پا به خیابان گذاشته‌اند تا بتوانند از مردم کمک بگیرند، یا زنانی هستند که توان اداره زندگی خود را ندارند و در خیابان به دنبال دریافت کمک‌هایی از مردم حضور دارند. خیابان‌های شهر در همه فصول شاهد حضور آنان است، از کار کودکان در خیابان خیلی صحبت می‌شود، کارشناسان و... نسبت به این مهم با توجه ویژه‌ای روبرو هستند، چراکه این مهم بر خلاف قوانین داخلی و کنوانسیون‌های بین‌المللی است، اما کمتر به مساله کار زنان در خیابان که به نوعی همان تعریف کودکان را دارد توجه می‌شود. نگرانی از خیابان و آسیب‌های احتمالی آن برای زنان در فصول آبهوایی متفاوت و ناکافی بودن درآمدهای حاصل از این نوع اقدامات در خیابان آنها را وادار می‌کند که ساعات زیادی را به این امر اختصاص دهند و خیابان به مرکزی برای اعلام نیاز آنها تبدیل شده است.

چهارراه‌ها و چراغ‌قرمزهای شهرهای بزرگ مدت‌هاست که رنگ دیگری پیدا کرده و به فرصتی برای کسب درآمد برای این گروه از زنان و کودکان شده است. راهکارهای بهزیستی برای جمع‌آوری و... پاسخگو نبوده و حضور آنان به امری عمومی و طبیعی در چهره شهر و خیابان مبدل شده. این حضور دو منشأ دارد؛ نخست مشکلات اقتصادی آنان و ضرورت توجه به این مهم با تعبیه مشاغل ساده و درآمد متناسب و دوم ناکافی بودن درآمدهای حاصل از مشاغل گوناگون و کسب درآمد نسبتاً بهتر در خیابان!

در این میان حضور زنان کشورهای دیگر و همسایه در خیابان‌ها برای این امر به پدیده رایج مبدل شده است. در این خصوص نیز به نظر می‌رسد وزارت کشور با توجه به مسوولیت ذاتی شاید اگر با ایجاد مراکز کارآفرینی و اشتغالزایی در مرزها و شهرهای حاشیه کشور بتواند این مهم را کنترل کند و ضمن کمک به تامین نیاز مالی آنها از ظلم مضاعف وارد شده به این زنان که علاوه بر مهاجرت مجبور به حضور در خیابان برای تامین نیاز مالی خانوار هستند، جلوگیری کند.

حضور زنان کار در خیابان دو مساله را با خود همراه کرده؛ است :

نخست آنکه امکانات مورد نیاز توسط مراکز حمایتی نظیر کمیته امداد، سازمان بهزیستی، نهادهای خصوصی و مردمی حمایتی کافی نبوده و منجر به حضور آنان برای کار شده است؛ اما کاری که دور از شأن آنان به عنوان مادر و نیمی از جمعیت کشور است. دوم آنکه زمین خیابان به عنوان يك عرصه عمومی قادر به ایجاد زمینه‌های شغلی غیر متعارف برای آنان شده است.

زنان که قرار است فرزندان و آینده کشور را تربیت کنند بخشی از آنان اکنون برای تامین نیازهای خانوار مجبور به حضور در معابر و چهارراه‌ها و اتوبان‌ها شده‌اند! در این میان راهکار عبور رفت از این مساله چیزی به جز به میدان آمدن جامعه‌شناسان و برنامه‌ریزان را برای عبور از آن نیست چراکه ناتوانی اقتصادی در کنار ناکافی بودن یا نا بهنجار بودن مراکز حمایتی در این امر به روشنی قابل مشاهده است. در این راستا باید توجه کرد که این گروه از زنان را نباید در دسته تکدی‌گری جای داد شاید اگر برای آنان هویتی متفاوت از تکدی‌گری و دستفروشی تعریف کنیم بهتر بتوانیم دسته‌بندی کنیم؛ این زنان در خیابان با فروش برخی چیزها نظیر سبدهای گل یا دستمال آشپزخانه یا یا چرخاندن اسپند به نوعی در جهت کسب درآمد، در عرصه خیابان وارد شده‌اند، لذا مفهوم حضور آنان امری اقتصادی است که با کارورزی و حمایت از آنان در ایجاد اشتغال و بازاری متناسب برای فروش اجناس آنها شاید کمتر شاهد حضور آنان در این قامت در خیابان باشیم. مساله دیگر ضرورت توجه عمومی جامعه و مدیران در شهر به این مهم است که می‌تواند در قالب نهادهای فعال موجود در شهر نظیر انجمن‌ها و ستادهای رسمی و غیررسمی مساله را بررسی و رفع کرد. کمک گرفتن از نهادهای مردمی و سمن‌ها فرصتی یگانه است که مدیریت دولتی و مدیریت شهری هر دو باید به این مهم توجه کنند که این نهادهای مردمی قادرند این نوع مسائل را با کمترین هزینه و بیشترین خروجی مرتفع سازند.

همکاری جمعی قادر است فرصت‌های تازه‌ای برای زنانی که امروز خیابان را به محلی برای کسب‌وکارهای غیرضرور مبدل کرده‌اند، ایجاد کند به شرط آنکه قصد حل مساله را داشته باشیم. در واقع مساله‌ای چنین فراگیر نیازمند ارتباط سینرژیک میان نهادهای مختلف برای حل مساله است. چرا که زنان در آستانه روز زن و هفته گرامیداشت مقام زن بیش از هر چیز نیازمند حل مساله‌هایشان هستند.

*زهرا نژادبهرام